
РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО, ГОТЕЛЬНОГО ТА РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

УДК 338.482.2

doi: 10.15330/apred.2.17.159-167

Москвічова О.С.¹, Буряченко О.В.²

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ

¹Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра готельно-ресторанної справи та туризму,
вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ,
03041, Україна,
тел.: (067) 301-51-51,
e-mail: devenezia@nubip.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0763-9929>

²ПВНЗ «Вінницький фінансово-економічний
університет»,
кафедра менеджменту,
вул. Пирогова, 71а, м. Вінниця,
21037, Україна,
тел.: (096) 242-72-88,
e-mail: rektor-vfeu@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5308-2570>

Анотація. Стаття спрямована на дослідження складових системи економічної безпеки туристичних дестинацій. Для цього було проаналізовано економічні показники розвитку сфери туризму в Україні та світі, а також видаткові статті державного бюджету України, їх розподіл між безпосередніми та опосередкованими складовими туристичної індустрії та їх динаміка. Доведено необхідність трансформації української сфери туризму з метою популяризації держави як туристичної дестинації світового рівня та збільшення потоків туристів. Встановлено складові системи економічної безпеки України як туристичної дестинації. Метою статті є формування системи забезпечення економічної безпеки туристичної дестанації в системі невизначеності національної економіки.

Методологічною основою проведеного дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, дослідно-пошукова література, наукові праці вітчизняних вчених з питань економічної безпеки туристичних дестинацій, особливо в умовах невизначеності національної економіки, а також інші методи, такі як системний аналіз; синтез, статистичний метод та інші.

Наукова новизна полягає в проведеному аналізі економічних показників розвитку сфери туризму в Україні та світі, а також проведеному аналізі видаткових статей державного бюджету України, їх розподілу між безпосередніми та опосередкованими складовими туристичної індустрії та їх динаміка.

Практична значимість статті полягає в пропозиціях щодо державного управління туристичною галуззю України, яка складається з чотирьох підсистем, які взаємовпливають одна на іншу (політична, економічна, природна і соціальна), а також

як таку, що спрямована на сталий розвиток складових об'єктів економічної безпеки та туристичних дестинацій зокрема. Функціонування системи економічної безпеки туристичної дестинації повинно забезпечуватись всіма об'єктами та під пильним керівництвом державних органів влади.

Ключові слова: економічна безпека, туристична дестинація, туристична індустрія, державний бюджет України, туристичний потенціал України.

Moskvichova O.S.¹, Buriachenko O.V.²

THE COMPONENT SYSTEMS OF ECONOMIC SECURITY OF TOURIST DESTINATIONS

¹The National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Hotel and Restaurant Business and Tourism,
Heroiv Oborony Str.15, Kyiv,
03041, Ukraine
tel.: +380673015151,
e-mail: devenezia@nubip.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0763-9929>

² Vinnytsia Finance and Economics University,
Department of Management,
Pirogov str., 71a, Vinnytsya,
21037, Ukraine,
tel.: (096) 242-72-88,
e-mail: rektor-vfeu@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5308-2570>

Abstract. The article is aimed at studying the components of the system of economic security of tourist destinations. For this purpose, the economic indicators of tourism development in Ukraine and the world were analyzed, as well as expenditure items of the state budget of Ukraine, their distribution between direct and indirect components of the tourism industry and their dynamics. The necessity of transformation of the Ukrainian sphere of tourism in order to popularize the state as a world-class tourist destination and increase the flow of tourists is proved. The components of the system of economic security of Ukraine as a tourist destination have been established. The purpose of the article is to form a system of economic security of the tourist destination in the system of uncertainty of the national economy.

The methodological basis of the study are general and special methods of cognition, research literature, scientific works of domestic scientists on economic security of tourist destinations, especially in conditions of uncertainty of the national economy, as well as other methods such as systems analysis; synthesis, statistical method and others.

The scientific novelty lies in the analysis of economic indicators of tourism development in Ukraine and the world, as well as the analysis of expenditure items of the state budget of Ukraine, their distribution between direct and indirect components of the tourism industry and their dynamics.

The practical significance of the article lies in the proposals for public administration of the tourism industry of Ukraine, which consists of four subsystems that interact with each other (political, economic, natural and social), as well as aimed at sustainable development of economic security and tourist destinations in particular. The functioning of the economic

security system of a tourist destination should be ensured by all facilities and under the close supervision of public authorities.

Key words: economic security, tourist destination, tourist industry, state budget of Ukraine, tourist potential of Ukraine.

Вступ. Вступ. Позитивна динаміка доходів від туристичної діяльності в економічно розвинутих країнах активізувала пошук шляхів розвитку сфери туризму в системі розвитку національних економік з метою прискорення економічного прогресу та скорочення бідності. За до пандемічними прогнозами експертів [1], саме сфера туризму мала зберігати темпи росту в межах 4% з року в рік до 2030 р. Однак епідемія COVID-19 та карантинні заходи порушили даний прогноз, крім того очевидним є і той факт, що розвиток туризму автоматично не збільшує інвестування в модернізацію туристичної інфраструктури й не прискорює економічне зростання. Адже специфіка сфери полягає в тому, що вироблений продукт повністю або частково невлотимий, а сервіс оцінюється споживачем в умовах певного емоційного стану, в стані афекту, так би мовити, залежного від величезної кількості факторів: якості доріг, обслуговування в готелях, навіть банківського сектору та сільського господарства. Будь-яка галузь національної економіки країни залежить, насамперед, від її організаційно-економічного забезпечення на державному рівні і туризм не є винятком у цьому плані. Одним із елементів цього забезпечення є фінансування тих чи інших складових туристичної індустрії, які можуть бути як безпосередніми, так і опосередкованими елементами туристичного потенціалу всієї країни. Співробітництво влади та підприємств туристичної сфери певних країн світу дозволили сформувавши туристичні дестинації, що на сьогоднішній день виступають загальновідомими та визнаними туристичними атракторами - територіями тяжіння туристичних потоків. Незважаючи на світові тенденції та інтернаціоналізацію міжнародного бізнесу, саме туристичні атрактори дозволятимуть забезпечувати економічну безпеку туристичної дестинації.

Сучасні трансформації сфери туризму передбачають розвиток індустрії в системі національних економік країн світу щодо забезпечення економічної безпеки туристичних дестинацій. Виконанню актуальних завдань індустрії сприяють наукові дослідження Заноско О.В., Корж Н.В., Лазаревої А.П. Питаннями державного регулювання сфери туризму в Україні активно займається Чкана А.С. [6], проблемами та перспективами державної підтримки розвитку туризму – Донченко Л.М., Нечай АА. [12] щодо інструментів здійснення регуляторної політики в галузі туризму - Іляшенко А.Х. Організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки підприємств туристичної індустрії запропоновано в роботі Денисенко М.П., Драгомірової Є.С., Шептури О.В. [14].

Однак, переважна більшість робіт з теми дослідження та стратегії розвитку індустрії туризму в Україні рекомендовано до реалізації в традиційних туристичних регіонах, таких як, наприклад, Карпати. Це свідчить про брак загальнодержавного цілісного сприйняття України як туристичної дестинації, що потребує установаження і підтримки рівноваги між збереженням природних і історико-культурних ресурсів, розвитком туристичної діяльності та реалізації стратегії розвитку сфери туризму в системі національної економіки.

Постановка завдання. На основі дослідження досвіду зарубіжних країн щодо формування та розвитку туристичних дестинацій сформувавши систему забезпечення економічної безпеки туристичної дестинації в системі невизначеності національної економіки.

Результати. Туристичний сектор посідав четверте місце в світовому експорті у 2018 році, що становить 30% світового експорту комерційних послуг, або 6% від

загального обсягу експорту. В абсолютному вираженні, найбільш значущий вплив на економіку сфера туризму має в економічно розвинутих країнах з диверсифікованою економікою, таких як США, Китай, Японія, Франція, Бразилія, Іспанія та Італія. За оцінками UNWTO (World Tourism Organization), «внесок туризму у ВВП складає приблизно 2% для країн, де туризм є порівняно невеликим сектором економіки; більш ніж 10% там, де туризм є важливим стовпом економіки [1]. За оцінками Міжнародної організації праці, в плані зайнятості генеруючих потужностей сектора економіки розраховано, що 1 робоче місце в індустрії туризму створює близько 1,5 додаткових місць або таких, що навіть не пов'язаних з туризмом. Як зазначають у WTTC, до пандемії на міжнародний туризм, включно з його прямим і непрямим впливом, припадало кожне четверте нове робоче місце в світі і 10,6% усіх робочих місць (334 млн.). У 2020 р. в сфері туризму було скорочено майже 62 млн. або 18,5% робочих місць. Тепер їх число в індустрії складає 272 млн. Загроза втрати ще більшої кількості робочих місць зберігається, оскільки багато хто з них підтримуються завдяки державним програмам допомоги галузі. Без повного відновлення міжнародних подорожей їх навряд чи вдасться зберегти [2].

До пандемії одна грошова одиниця, вкладена у розвиток сфери туризму, готельного господарства і курортів, забезпечує мультиплікативний ефект зростання доданої вартості на суму від 4 до 6 грошових одиниць (за рахунок задіяння потенціалу суміжних галузей) [3]. У 2019 р. внесок туризму у світову економіку становив 10,4% або 9,2 трлн. дол. США. У 2020 р. сектор втратив майже 4,5 трлн. дол. США, а його внесок у світовий ВВП скоротився на 49%. При цьому загальне уповільнення світової економіки склало 3,7%. У 2019 році під час поїздок мандрівники витратили 1,7 трлн. дол. США, що становило майже 7% міжнародного експорту і 27,4% експорту послуг. У 2020 р. витрати туристів на подорожі у своїх країнах, за даними WTTC, скоротилися на 45%, а витрати під час зарубіжних поїздок - майже на 70% [2].

Але, вищезгадана статистика певною мірою не стосується України, яка програє в конкурентній боротьбі, відстаючи від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури в 5-15 разів. Найбільш відчутне відставання спостерігається за показниками забезпеченості населення готельними послугами, кількості зайнятих у туризмі на 1000 громадян, кількістю трудових витрат на купівлю права проживання у готелі та ін. Темпи та структура розвитку сфери туризму і курортів України не відповідають сучасним викликам.

За оцінками представників Світової ради загальний внесок туристичної сфери до ВВП України в 2018 р. становив близько 5,5 млрд. дол., або 5,7% ВВП, у 2020 р. цей показник зменшився до 1,5% ВВП. Щодо інвестицій у вітчизняну туристичну галузь, то у 2018 р. було проінвестовано близько 8 млрд. грн. – це лише 2% від загального обсягу інвестицій. Звичайно, цього недостатньо. Все це призводить до того, що частка сектору туризму і подорожей для економіки України залишається дуже низькою і Україна посідала лише 150 місце з 180 країн світу за пропорційною величиною вкладу ВВП в економіку країни [4].

В Україні сфера туризму і курортів не відіграє належної ролі у формуванні сприятливої макроекономічної динаміки та доходах бюджету [5]. Існує цілий ряд вагомих стримуючих факторів. Найбільше значення серед них має недостатній обсяг фінансування потреб туризму, недосконалість нормативно-правової бази, суперечливість і неузгодженість окремих її положень, відсутність дієвої державної програми і регулювання туризму, чітко розроблених методик і механізмів її реалізації [6].

Зауважимо, що державне регулювання - це один із економічних методів державного управління, який є системою типових заходів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, які здійснюють відповідні державні органи та громадські організації з метою

стабілізації та пристосування існуючої соціально-економічної системи до постійно змінюваних умов» [7]. Державне регулювання туристичних послуг, яке б сприяло економічному розвитку, повинно здійснювати наступні принципи [7]: по-перше, забезпечувати збереження конкуренції; по-друге, повинно стимулювати туристичні організації до проведення на ринку безпечних операцій; по-третє, має забезпечувати прозорість діяльності туристичних організацій. по-четверте, не повинно сприяти зростанню витрат на регулювання.

Однією з найважливіших складових діяльності державних органів, що стосується розвитку туристичного потенціалу, є фінансування цього процесу з державного та місцевих бюджетів. Зокрема, у Законі Україна «Про туризм» вказано, що до виключних повноважень Верховної Ради України в галузі туризму, належить, зокрема, визначення в законі про Державний бюджет України обсягу фінансового забезпечення туристичної галузі [8].

Таке фінансове забезпечення розвитку туризму складається з двох частин: кошти, які спрямовані безпосередньо на туристичну галузь України (наприклад, на прикладні розробки в галузі туризму, управління в сфері туризму та курортів тощо) та кошти, які спрямовані для інших, опосередкованих для туризму, потреб (наприклад, фінансування збереження природно-заповідного фонду України, історико-культурної та архітектурної спадщини, покращення загальної інфраструктури держави тощо).

Розподіл коштів з державного бюджету України, спрямованих безпосередньо для розвитку туристичної галузі до 2011 року здійснювався за постійними статтями видатків, але після відбулось ряд реорганізаційних заходів у Кабінеті Міністрів України: центральним органом виконавчої влади у сфері туризму було Міністерство культури та туризму України, потім ці функції передали до Міністерства інфраструктури України, потім знову повернули до Міністерства культури України. На сьогоднішній день регулюванням туристичної галузі України займається Державне агентство розвитку туризму України при Міністерстві культури та інформаційної політики України. До 2011 р. Міністерство культури та туризму України акумулювало досить великі обсяги ресурсів для фінансування туризму, але цей процес мав недолік - кошти з державного бюджету України надходили для потреб всього апарату діяльності міністерства, тобто існували статті видатків власне на туристичну галузь а також були статті видатків на культури та туризм в цілому, без розподілу конкретного призначення цих коштів. Починаючи з 2011 року з переходом управління туризмом до іншого міністерства - сума видатків з державного бюджету України на власне розвиток туризму скоротилася в декілька десятків разів. Проте поєднання управління туризмом та транспортом в одному профільному міністерстві давало значні переваги для розвитку туристичної галузі, оскільки туризм значною мірою залежить від розвитку транспортної мережі та рівня розвитку інфраструктури держави в цілому.

На міжнародному туристичному ринку національний туристичний продукт та природні лікувальні ресурси України оцінюються як менш привабливі і конкурентоспроможні, ніж в інших країнах, а доля надходжень від туризму у загальному обсязі експорту порівняно не велика (рис. 1).

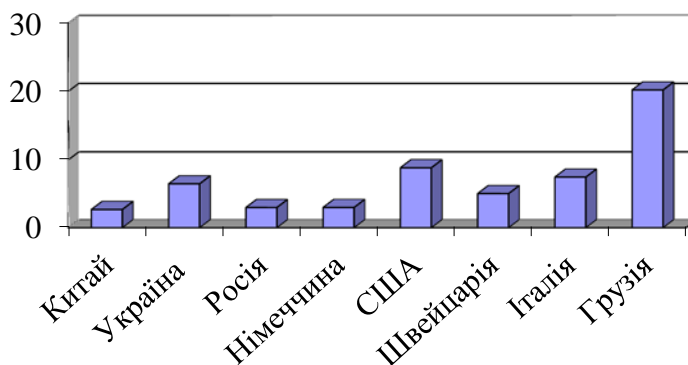


Рис. 1. Надходження від туризму по країнах світу, % від загального обсягу експорту (2018р.)

Fig. 1. Revenues from tourism in the world,% of total exports (2018)

Джерело: складено автором за даними [9]

Так, з рис. 1 випливає, що найбільші надходження спостерігаються в Грузії, яку в 2018 році відвідало 6,23% від загальної кількості українських туристів [10]. Такий показник надходжень став результатом ряду заходів передбачених урядом та створеними ним програмами, зміст яких спрямований на:

- популяризацію Грузії, як місця туристичного призначення;
- підготовку висококваліфікованих кадрів;
- створення стандарту споживчих цінностей і забезпечення їх конкурентоспроможності;
- організацію заходів з модернізації існуючого законодавства (при співпраці з ЄС в рамках проекту Twinning, який передбачає надходження 900 тис. євро інвестиції у відродження та модернізацію туристичної інфраструктури Грузії) [11].

Досягненню встановленої мети - «Грузія - туристичний центр світового рівня», - сприятимуть: проведення туристичних рекламних кампаній в країнах з високим потенціалом залучення туристів, спрощення візового режиму; розширення транспортного сполучення тощо.

Саме ці факти актуалізують необхідність створення такої системи економічної безпеки України як туристичної дестинації, яка б виконувала головне завдання національного економічного розвитку - забезпечення максимальних можливостей для створення сприятливих умов життєдіяльності населення на основі економічного росту.

Результатом Програми щодо прискорення модернізації туристичної індустрії Китаю - ключового механізму розвитку національної економіки країни, - стало те, що країна до 2003 року здійснила історичний перехід від «країни з великим туристичним ресурсом» до «сильної туристичної країни в Азії». За доходами від в'їзного туризму Китай посідав у 2018 році 5-е місце в світі (3,8% світового ринку) після США, Іспанії, Франції та Італії [12]. Висока швидкість розвитку в'їзного туризму в Китаї була пов'язана насамперед із посиленням уваги до цієї країни через загальну позитивну динаміку розвитку її економіки, входженням Китаю до СОТ, Олімпіадою 2008 року у Пекіні, світовою виставкою в Шанхаї в 2010 р. і азіатською спартакіадою в Гуанчжоу в 2012 р. Останнім часом звичайно охочих відвідати Китай значно зменшилась, через те що саме з Китаю розпочалось розповсюдження COVID-19, проте чіткі і злагоджені дії китайського уряду дозволили цій країні першою успішно подолати епідемію. Крім того Зимові олімпійські ігри 2022 року пройдуть знову у Пекіні із дотриманням всіх необхідних протиепідемічних заходів, що у перспективі дасть змогу Китаю відновити обсяги в'їзного туризму.

Світова рада подорожей та туризму (WTTC) розглядає внесок туристичної сфери у ВВП країни як складну систему до якої входять [13]:

По-перше, прямі витрати туристів на здійснення подорожей такі як поїздки, розміщення, розваги, відвідування пам'яток та музеїв, харчування, тощо. Розглядаються витрати внутрішніх, в'їзних туристів та витрати на подорожі на державному рівні відповідно до рекомендованої ООН методології туристичних рахунків.

По-друге непрямі внески туристичної сфери в економіку країни включають інвестиції в туристичну галузь (будівництво туристичної інфраструктури, придбання транспорту та обладнання), державні витрати на туристичну сферу (маркетинг, забезпечення безпеки, адміністрування, тощо), внутрішні закупівлі продуктів та послуг підприємствами туристичної сфери (закупівля продуктів харчування, послуги з прибирання, забезпечення IT-послуг, тощо).

Індукований внесок до ВВП країни визначається як витрати тих хто прямо чи опосередковано отримує дохід в туристичній сфері.

Як свідчить аналізований досвід країн, розвиток індустрії туризму повинен бути передбачений та керований національною стратегією. Необхідним є удосконалення інституційних основ як необхідної умови підвищення ефективності управління сталим розвитком сфери туризму. Важливою є ступінь, в якій національна стратегія обмежує фінансові витрати вітчизняного та іноземного походження, що є досить важливим питанням особливо для країн, в яких тільки відбувається становлення індустрії гостинності.

Таким чином, можна дійти висновку, що туризм слід розглядати як відкриту систему, управління якою повинні здійснювати державні органи влади яка складається з чотирьох підсистем, які взаємовпливають одна на іншу (політична, економічна, природна і соціальна), а також як таку, що спрямована на сталий розвиток складових об'єктів економічної безпеки та туристичних дестинацій зокрема (рис. 2).

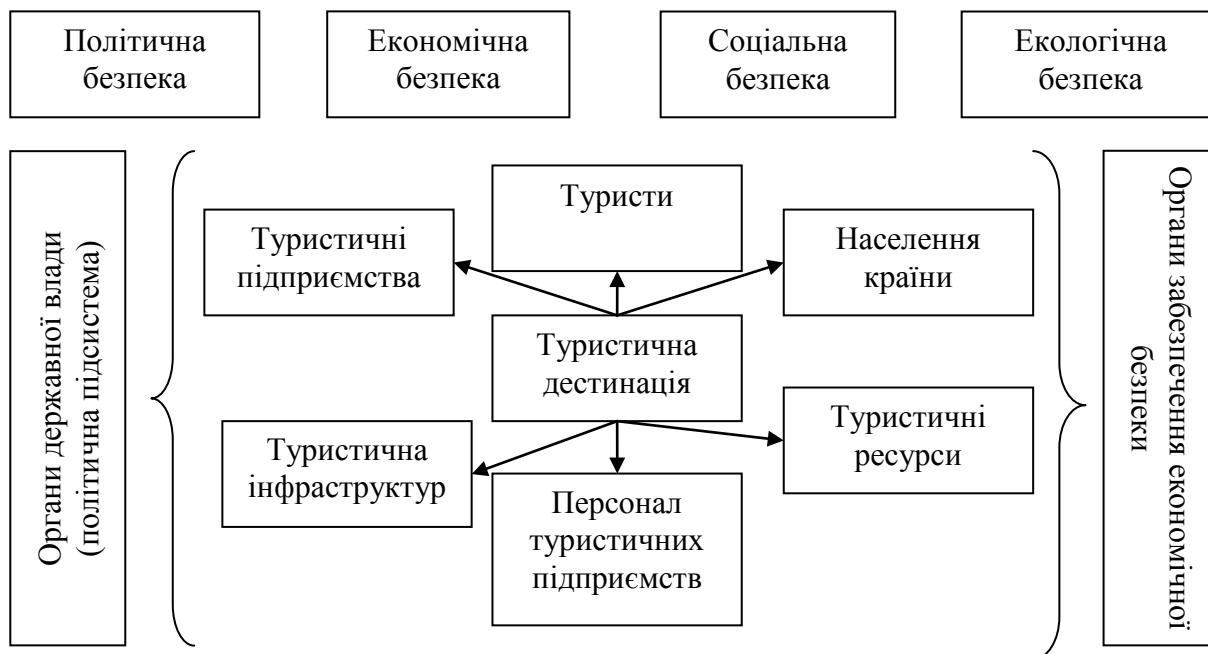


Рис. 2. Система економічної безпеки туристичної дестинації
 Fig. 2. The system of economic security of the tourist destination

Джерело: [14, с. 173]

Функціонування системи економічної безпеки туристичної дестинації повинно забезпечуватись всіма об'єктами та під пильним керівництвом державних органів влади.

Висновки. Результати динамічного розвитку світового туризму в допандемічні роки відобразились і в програмах розвитку вітчизняної туристичної галузі, проте дані програми не містять чітких кроків до дій, як на наш погляд. Крім того відсутнє розуміння структури управління туристичною галуззю, адже регулювання даною сферою перекидають з одного відомства до іншого. Кожного року кількість та структура видаткових статей на розвиток туризму змінюється: деякі статті залишаються постійними та фінансуються з держбюджету щороку (наприклад, збереження природо-заповідного фонду); деякі статті об'єднуються у держбюджеті України в одну статтю (наприклад, збереження історико-культурної та архітектурної спадщини в заповідниках, паспортизація, інвентаризація та реставрація пам'яток культури та архітектури); деякі статті є одноразовими й існують у формі субвенцій з держбюджету України обласним, міським чи районним бюджетам адміністративних одиниць України для здійснення цільових програм; щороку додаються нові статті видатків з державного бюджету, які в майбутньому або також продовжують фінансуватися або ліквідуються внаслідок своєї, нерентабельності чи з інших причин. За такого хаотичного регулювання не доводиться чекати на успішний розвиток туризму в Україні. За результатами проведеного дослідження сформульовані пропозиції щодо державного управління туристичною галуззю України, окреслення системи економічної безпеки України як дестинації та її складових впливу. Розвиток останніх сприятиме посиленню економічної безпеки дестинації, трансформації української індустрії туризму в конкурентоспроможну на світовому туристичному ринку. Подальших досліджень потребують функції складових в системі економічної безпеки туристичної дестинації та вимір впливу на розвиток економіки країни. Також перспективними напрямками дослідження могли б стати більш деталізований аналіз окремих видаткових статей на розвиток безпосередніх чи опосередкованих складових туристичної індустрії; ефективність цих коштів в галузі туризму в цілому; вивчення та аналіз закордонного досвіду щодо аналогічної проблематики тощо.

1. UNWTO [офіційний сайт]. URL: <https://www.unwto.org/> (дата звернення: 25.10.2021).
2. Interfax Україна. Інформаційне агентство [офіційний сайт]. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/739849.html> (дата звернення 26.10.2021).
3. Sustainable tourism: Contribution to economic growth and sustainable development (2013). United Nations Conference on Trade and Development. URL: http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ciem5d2_en.pdf (дата звернення: 25.10.2021).
4. Укрінформ [офіційний сайт]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2825898-v-ukraini-prezentovali-doroznu-kartu-rozvitku-sferi-turizmu.html> (дата звернення: 25.10.2021).
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» від 16.03.2017 №168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.10.2021).
6. Чкан А.С. Державне регулювання сфери туризму в Україні. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Економічні науки*, 2012. №2(18). Т.3. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/chkan.htm (дата звернення: 25.10.2021).
7. Москвічова О.С. Сутність державного регулювання ринку кредитних послуг в умовах банківської кризи. *Бізнес інформ*, 2013. №5(424). URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-5_0-pages-324_328.pdf (дата звернення: 25.10.2021).
8. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.10.2021).
9. The World Bank. International Tourism Receipts [офіційний сайт]. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.RCPT.CD> (дата звернення: 25.10.2021).
10. Украина активно рвется в мировые туристические центры. URL: <https://inpress.ua/ru/politics/14892-ukraina-aktivno-rvetsya-v-mirovye-turisticheskie-lidery> (дата звернення: 25.10.2021).
11. Евросоюз выделил Грузии 900 тыс. евро на развитие туризма. URL: <https://www.ekhokavkaza.com/a/24478478.html> (дата звернення: 25.10.2021).
12. Нечай А.А., Чнь Ян Ян. Тенденции развития международного туристического рынка о особенности выездного туризма в Китае. *Беларусь и мировые экономические процессы: Сборник научных статей*, 2011. Вып. 8. URL: https://tourlib.net/statti_tourism/nechaj.htm (дата звернення: 25.10.2021).

25.10.2021).

13. The Travel & Tourism Competitiveness Report Report 2019. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019> (дата звернення: 25.10.2021).
14. Драгомірова Є.С., Шептура О.В. Складові системи економічної безпеки туристичних дестинацій. *Кримський економічний вісник*, 2014. Вип. 1(08). С. 172-174.

References

1. UNWTO, www.unwto.org. Accessed 25 Oct.2021.
2. Interfax Ukraine. News agency, ua.interfax.com.ua/news/economic/739849.html. Accessed 26 Oct. 2021.
3. "Sustainable tourism: Contribution to economic growth and sustainable development (2013)." United Nations Conference on Trade and Development, unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ciem5d2_en.pdf. Accessed 26 Oct.2021.
4. Ukrinform, www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2825898-v-ukraini-prezentuvali-doroznu-kartu-rozvitku-sferi-turizmu.html. Accessed 25 Oct. 2021.
5. On approval of the Strategy for the development of tourism and resorts for the period up to 2026. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. The Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text Accessed 25 Oct. 2021.
6. Chkan, A.S. "State regulation of tourism in Ukraine." *Collection of scientific works of Tavriya State Agrotechnological University. Economic sciences*, vol.3, no2(18), 2012. Tourist library "All about tourism", tourlib.net/statti_ukr/chkan.htm. Accessed 25 Oct. 2021.
7. Moskvichova, Olena. "The essence of state regulation of the credit services market in the banking crisis." *Business inform*, no. 5(424), 2013. Vernadsky National Library of Ukraine, www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-5_0-pages-324_328.pdf. Accessed 25 Oct. 2021.
8. On Tourism. The Law of Ukraine. The Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text Accessed 25 Oct. 2021.
9. The World Bank. International Tourism Receipts, data.worldbank.org/indicator/ST.INT.RCPT.CD Accessed 25 Oct. 2021.
10. "Ukraine is actively rushing to the world's tourist centers." Inpress, inpress.ua/ru/politics/14892-ukraina-aktivno-rvetsya-v-mirovye-turisticheskie-lidery. Accessed 25 Oct. 2021.
11. "The European Union has allocated euro 900 thousand to Georgia for tourism development." Ekhokavkaza, www.ekhokavkaza.com/a/24478478.html. Accessed 25 Oct. 2021.
12. Nechay, A.A., and Yang Yang Chen. "Trends in the development of the international tourism market and features of outbound tourism in China." *Belarus and world economic processes: Collection of scientific articles*, no.8, 2011. Tourist library "All about tourism", tourlib.net/statti_tourism/nechaj.htm. Accessed 25 Oct. 2021.
13. The Travel & Tourism Competitiveness Report Report 2019, www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019. Accessed 25 Oct. 2021.
14. Dragomirova, N.S., and O.V. Sheptura. "Components of the economic security system of tourist destinations." *Crimean Economic Bulletin*, no.1(08), 2014, pp. 172-174.

УДК 338.48

doi: 10.15330/apred.2.17.167-178

Родіна О.Г.

ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра міжнародних економічних відносин,
вул. Чорновола, 1, м. Івано-Франківськ,
76000, Україна,
тел.: 099-282-11-22,